

Jiří Lehnert, *Krajský výbor KSČ Brno pod vedením Otto Šlinga* (Diplomová práce, Fakulta humanitních studií: Praha, 2020)

Posudek oponenta

Mgr. et Mgr. Petr Wohlmuth

Práce Jiřího Lehnerta má výzkumnou otázku přítomnou jen v implicitní podobě a navíc velmi variabilní: jednak jde o „regionální fungování Komunistické strany Československa“, což je věru nejasné, co tím autor míní.¹ Na druhé straně má práce zřetelnou ambici soustředit se v kvazi-biografickém stylu na působení samotného Otty Šlinga. V souvislosti s jeho osobou je navíc velmi akcentován tzv. proces se Slánským, který se stává třetím implicitním důrazem práce. Objevuje se zde ještě další otázka, zdali nemohlo být Šlingovo začlenění do procesu motivováno některými rysy jeho působení na Krajském výboru KSČ, s čímž se spojena vychází hypotéza, zdali v pozadí procesu se Slánským nestála snaha o likvidaci potenciálního oponenta mocenského centra, jako v případě vraždy Sergeje Kirova a následných procesů.

TEORIE A METODOLOGIE

Práce je ukotvena v implicitním (neo)pozitivistickém paradigmatu ve stylu faktografického psaní dějin a používá řadu archivních materiálů z nejrůznějších fondů, přičemž některé z takových pramenů pokládá za prameny „objektivní“ povahy, což je skutečně již paradigmaticky překonaný a nepřípustný způsob pohlížení na pramen. Práce úplně vynechává jakékoli zmínky o svém teoreticko-metodologickém ukotvení a řadí se do klasického českého mainstreamu bytostně neteoretické historiografie

Zpracovávané prameny jsou naprostou většinou prameny oficiálního charakteru a z hlediska analýzy je škoda, že autor se nepokusil získat rozsáhlejší korpus egodokumentů. Použité memoáry Marie Švermové jsou spíše ojedinělým zdrojem. Pokud se pokoušel analyticky rozpoznat mocenský postup ve stylu případu Sergeje Kirova, tak stěží lze očekávat, že mu v tom pomohou oficiální dokumenty, neboť taková rozhodnutí se spíše projednávala neformálně, zákulisně a státně bezpečnostní složky pak již jednaly na základně jasného scénáře.

Práce s odbornou literaturou byla velmi dobrá, autor použil množství zcela relevantních titulů.

AUTOROVA ANALYTICKÁ A INTERPRETAČNÍ PRÁCE

Autor svůj narativ sestavuje klasicky konzervativně jako prosté chronologické uspořádání faktografických zjištění z pramenů. Jeho zjevný interpretační vklad je skromný a omezuje se na několik naznačených směrů.

---

1 Jiří Lehnert, *Krajský výbor KSČ Brno pod vedením Otto Šlinga* (Diplomová práce, Fakulta humanitních studií: Praha, 2020), abstrakt.

Za prvé se jedná o problém duality mladých členů KSČ a „staré gardy“ s důrazem na rozdílné postoje, které měli ke konsenzuálnější spolupráci v rámci Národní fronty. Autor pragmaticky analyzuje politiku křídla „mladých“, spojovaných se Šlingem a hodnotí ji z hlediska dlouhodobé strategie KSČ na získání moci. Sleduje pomalé rozvíjení konfliktu na pozadí jednotlivých kauz, v nichž se Šling a jeho věrní střetli s jinými zájmovými skupinami v brněnském kraji a které vrcholily strukturovanými stížnostmi celých kolektivů nebo přímo okresních organizací na jeho údajně autokratický styl řízení a nenaslouchání základním organizacím. Šling byl jimi identifikován jako lokální autokrat, velice nepopulární u mnoha straníků. To autor bohatě prameně dokládá, přes takzvanou kauzu anonymních „strážců čistoty strany“ až ke kontroverznímu kádrovému posudku na Šlinga z roku 1947.

Jedná se však o prostý faktografický popis frakčních mocenských sporů v rámci KSČ na krajské úrovni, text neposkytuje na první pohled zřetelné interpretace a přináší jen mnoho pečlivě zpracovaných „faktů“ z pramenů. Nanejvýš jemně rozpracovává téma generačního konfliktu jako hlavního důvodu Šlingova konfliktního působení. Šling podle mnoha spolustraníků často jednal velmi mocensky a pragmaticky, měnil například počty členů klíčových orgánů, dosazoval sobě věrné straníky, rozšiřoval svoji mocenskou základnu skrze kooperaci s bývalými členy demokratických stran apod.

V roce 1950 míra jeho konfliktů s nižšími i vyššími funkcionáři zřejmě převážila jeho vnímaný přínos skrze organizační a politickou práci a zejména z blanenského okresu proti němu směřovala trvalá a vážná kritika a jeho mocenský tábor opustili i někteří spojenci. Šlingovo začlenění do procesu se Slánským a následná justiční vražda tak pro mnoho místních straníků evidentně představovalo spíše úlevu od člověka, kterého chápali jako bezohledného lokálního autokrata.

K jakým vlastně autor dochází závěrům? V nepřítomnosti teoretického zakotvení, které by poskytlo kvalifikovanou výzkumnou otázku a naznačilo prostředky i směr analýzy, jsou závěry spíše obecné a faktografické, zhusta jen opakuji to, co „říkají“ prameny, s minimálním interpretačním vkladem. Autor sám shrnuje interpretační bezradnost textu, když v Závěru píše, že tedy „*není zcela jasné, proč byl zatčen zrovna Šling*“ a upozorňuje na dobře známé a očividné okolnosti jeho výběru pro politický proces, například předválečné angažmá v Interbrigádách ve Španělsku, kde se měl „kontaminovat“ herezí trockismu. Autor také upozorňuje na jiné prameny osobní povahy, schopné přinést hlubší porozumění věci, které ale nevyužil a které podle něj teprve v budoucnu odpoví na otázku, proč se Šling stal obětí Slánského procesu. Přitom jeho text obsahuje podle mého soudu dosti silnou implicitní interpretaci, která by si zasloužila explicitní rozpracování, a to je pojetí Šlinga jako oběti vlastních autokratických mocenských ambicí, jako z hlediska mnoha jiných i na poměry poválečné KSČ nepřijatelně mocichtivého autoritáře, kterého se „strana“ po sérii konfliktů a afér chtěla zbavit a chystaný Slánského proces k tomu poskytl příležitost.

ZÁVĚREČNÉ HODNOCENÍ

Diplomová práce Jiřího Lehnerta patří k textům, jejichž hodnocení se těžko navrhuje. Na jedné straně představuje text paradigmaticky antikvární, který se vědomě či nevědomě vyhnul snad všem teoretickým inspiracím, které autor mohl načerpat během studia na našem pracovišti. Jakoby přízrak *Úvodu do studia dějepisu* od Miroslava Hrocha z roku 1985 stále

obcházel budovu naší fakulty a ani skvělý seminář teorie a metod historiografie Jana Horského, který Jiří Lehnert musel absolvovat, na této situaci v mnoha případech neměl sílu něco změnit. Přitom už existují snadno dostupné domácí publikace, které pozitivismus v historiografii překonávají o několik koňských délek, například sborník editorky Lucie Storchové *Koncepty a dějiny* z roku 2014. Takový autorský postup pak oponenty staví do velmi obtížné pozice.

Na druhé straně autor prokázal suverénní „řemeslnou“ historiografickou schopnost práce s prameny a z formálního hlediska jeho textu nelze v zásadě nic vytknout, kromě zcela ojedinělých běžných gramatických chyb, které jsou spíše následkem překlepu.

Mé hodnocení je proto rozporuplné a je těžké dospět k jednoznačnému závěru v situaci, kdy autor na jedné straně evidentně pracoval zodpovědně a se značným nasazením, ale na druhé straně ignoroval podstatnou složku historiografického psaní. Jeho práce však, jak jsem napsal a na čemž trvám, obsahuje implicitní silnou interpretaci, která by stála za další rozvinutí. Proto nakonec práci **doporučuji k obhajobě** a navrhuji hodnotit ji stupněm **velmi dobře (2)**.

V Praze, 13. 1. 2020

Petr Wohlmuth